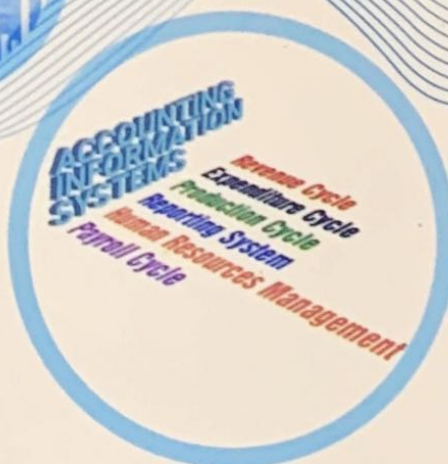

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
VIỆN KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN

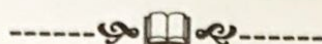
Đồng Chủ biên: PGS.TS. Nguyễn Hữu Ánh - PGS.TS. Trần Trung Tuấn

GIÁO TRÌNH HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
2021

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
VIỆN KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN

LỜI NÓI ĐẦU	25
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	29
1.1. Đồng Chủ biên: PGS.TS. Nguyễn Hữu Ánh PGS.TS. Trần Trung Tuấn	29
1.1.1. Khái niệm và đặc điểm của hệ thống	29
1.1.2. Khái quát hệ thống	31
1.2. CÁC VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	37
1.2.1. Khái niệm hệ thống thông tin kế toán	37
1.2.2. Các yếu tố của hệ thống thông tin kế toán	39
1.2.3. Phân loại hệ thống thông tin kế toán	43
1.3. CÁC MÔ HÌNH HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG DOANH NGHIỆP	46
1.4. KẾ TOÁN VIÊN TRONG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	53
1.5. CHU KỶ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	54
1.6. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG NỀN KINH TẾ SỐ	57
Tóm tắt Chương 1	60
Câu hỏi và bài tập Chương 1	61
Tài liệu tham khảo Chương 1	67

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

2021

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	25
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	29
1.1. KHÁI QUÁT VỀ HỆ THỐNG VÀ HỆ THỐNG THÔNG TIN	29
1.1.1. Khái niệm và đặc điểm của hệ thống	29
1.1.2. Khái quát hệ thống thông tin	31
1.2. NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	37
1.2.1. Khái niệm hệ thống thông tin kế toán	37
1.2.2. Các yếu tố của hệ thống thông tin kế toán	39
1.2.3. Phân loại hệ thống thông tin kế toán	43
1.2.4. Vai trò của hệ thống thông tin kế toán trong doanh nghiệp và trong chuỗi giá trị	44
1.3. CÁC MÔ HÌNH TỔ CHỨC XỬ LÝ DỮ LIỆU VÀ QUẢN LÝ DỮ LIỆU CỦA HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG DOANH NGHIỆP	46
1.4. KẾ TOÁN VIÊN TRONG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	53
1.5. CHU KỲ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	54
1.6. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG NỀN KINH TẾ SỐ	57
Tóm tắt Chương 1	60
Câu hỏi và bài tập Chương 1	61
Tài liệu tham khảo Chương 1	67

Chương 2. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG ĐIỀU KIỆN THỦ CÔNG	69
2.1. TỔ CHỨC HỆ THỐNG CHỨNG TỪ KẾ TOÁN	69
2.1.1. Khái quát về tổ chức hệ thống chứng từ kế toán	69
2.1.2. Hệ thống chứng từ kế toán hiện hành	71
2.1.3. Nội dung tổ chức vận dụng chế độ chứng từ kế toán	73
2.1.4. Tổ chức lập và luân chuyển một số loại chứng từ kế toán chủ yếu	80
2.2. TỔ CHỨC HỆ THỐNG TÀI KHOẢN KẾ TOÁN	84
2.2.1. Khái niệm, ý nghĩa và nhiệm vụ tổ chức hệ thống tài khoản kế toán	84
2.2.2. Nguyên tắc tổ chức hệ thống tài khoản kế toán	85
2.2.3. Các yêu cầu khi tổ chức vận dụng hệ thống tài khoản kế toán	85
2.2.4. Chế độ tài khoản kế toán doanh nghiệp hiện hành và tổ chức vận dụng	85
2.3. TỔ CHỨC HỆ THỐNG SỔ KẾ TOÁN	87
2.3.1. Khái quát chung về tổ chức hệ thống sổ kế toán	87
2.3.2. Nguyên tắc tổ chức hệ thống sổ kế toán	89
2.3.3. Nội dung tổ chức hệ thống sổ kế toán	91
2.3.4. Các hình thức sổ kế toán	93
2.4. TỔ CHỨC HỆ THỐNG BÁO CÁO KẾ TOÁN	115
2.4.1. Khái quát chung về hệ thống báo cáo kế toán	115
2.4.2. Nội dung tổ chức hệ thống báo cáo kế toán	116
Tóm tắt Chương 2	118
Câu hỏi và bài tập Chương 2	119
Tài liệu tham khảo Chương 2	135

Chương 3. SAI SÓT VÀ GIAN LẬN ĐỐI VỚI HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	137
3.1. KHÁI QUÁT VỀ SAI SÓT VÀ GIAN LẬN VỚI HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	137
3.1.1. Khái niệm và phân loại về gian lận và sai sót	137
3.1.2. Gian lận và sai sót trong môi trường công nghệ thông tin	143
3.1.3. Phân loại gian lận trong hệ thống thông tin kế toán	145
3.2. PHÁT HIỆN, NGĂN CHẶN SAI SÓT VÀ GIAN LẬN VỚI HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	148
3.2.1. Giảm thiểu sự xảy ra của các hành vi gian lận	148
3.2.2. Tăng cường các hình thức kiểm soát gian lận	149
3.2.3. Hoàn thiện các biện pháp phát hiện gian lận	150
3.2.4. Giảm thiểu các thiệt hại do gian lận gây ra	150
3.3. TẤN CÔNG MẠNG VÀ NGĂN CHẶN TẤN CÔNG MẠNG	151
3.3.1. Truy cập trái phép	151
3.3.2. Chiếm lĩnh tên miền	152
3.3.3. Botnet	153
3.3.4. Thư rác	153
3.3.5. Giả mạo	154
3.3.6. Tấn công Zero-day	155
3.3.7. Tập lệnh chèn script	156
3.3.8. Lỗi tràn bộ đệm	157
3.3.9. Tấn công bằng SQL Injection	158
3.3.10. Tấn công theo kiểu trung gian	159

3.3.11. Tấn công bằng phương pháp tác động cộng đồng	160
3.3.12. Các loại tấn công khác	162
3.4. PHẦN MỀM ĐỘC HẠI VÀ NGĂN CHẶN	
PHẦN MỀM ĐỘC HẠI	163
3.4.1. Khái quát về phần mềm độc hại	163
3.4.2. Các loại phần mềm độc hại	164
Tóm tắt Chương 3	173
Câu hỏi và bài tập Chương 3	174
Tài liệu tham khảo Chương 3	183
Chương 4. KIỂM SOÁT NỘI BỘ VÀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	185
4.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ KIỂM SOÁT VÀ KIỂM SOÁT NỘI BỘ	185
4.1.1. Bản chất của kiểm soát, kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp	185
4.1.2. Mục tiêu của kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp	188
4.1.3. Hạn chế của kiểm soát nội bộ	189
4.2. GIỚI THIỆU KIỂM SOÁT NỘI BỘ THEO QUAN ĐIỂM COSO	190
4.2.1. Sự phát triển của kiểm soát nội bộ theo quan điểm của COSO	190
4.2.2. Các yếu tố cơ bản của kiểm soát nội bộ theo quan điểm COSO	191
4.3. GIỚI THIỆU KIỂM SOÁT NỘI BỘ THEO QUAN ĐIỂM COBIT	197
4.3.1. Quá trình phát triển của COBIT	197
4.3.2. Mục tiêu của COBIT	198

4.3.3. Các thành phần cơ bản của kiểm soát nội bộ hệ thống thông tin theo COBIT	199
4.4. XÂY DỰNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ CỦA HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	205
4.4.1. Kiểm soát chung	205
4.4.2. Kiểm soát ứng dụng	208
4.5. AN TOÀN DỮ LIỆU MẠNG	218
4.5.1. Hệ thống thông tin kế toán với vấn đề an toàn dữ liệu mạng	218
4.5.2. Các biện pháp đảm bảo an toàn dữ liệu mạng và ngăn ngừa các thảm họa với hệ thống thông tin kế toán	221
Tóm tắt Chương 4	225
Câu hỏi và bài tập Chương 4	226
Tài liệu tham khảo Chương 4	231
Chương 5. CÁC CÔNG CỤ MÔ TẢ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	233
5.1. KHÁI QUÁT VỀ CÁC CÔNG CỤ MÔ TẢ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	233
5.1.1. Khái niệm tài liệu hóa hệ thống thông tin kế toán	233
5.1.2. Ý nghĩa của các công cụ mô tả hệ thống thông tin kế toán	234
5.2. SƠ ĐỒ DÒNG DỮ LIỆU	235
5.2.1. Khái niệm sơ đồ dòng dữ liệu	235
5.2.2. Các yếu tố cơ bản của sơ đồ dòng dữ liệu	236
5.2.3. Phân cấp sơ đồ dòng dữ liệu	238
5.2.4. Phương pháp vẽ sơ đồ dòng dữ liệu	240

5.3. LƯU ĐỒ TÀI LIỆU	245
5.3.1. Khái niệm lưu đồ tài liệu	245
5.3.2. Các biểu tượng sử dụng trong lưu đồ tài liệu	245
5.3.3. Phương pháp vẽ lưu đồ tài liệu	247
5.4. LƯU ĐỒ HỆ THỐNG VÀ LƯU ĐỒ CHƯƠNG TRÌNH	249
5.4.1. Lưu đồ hệ thống	249
5.4.2. Lưu đồ chương trình	251
5.5. SO SÁNH SƠ ĐỒ DÒNG DỮ LIỆU VÀ LƯU ĐỒ	252
Tóm tắt Chương 5	252
Câu hỏi và bài tập Chương 5	253
Tài liệu tham khảo Chương 5	258
Chương 6. CƠ SỞ DỮ LIỆU VÀ TỔ CHỨC CƠ SỞ DỮ LIỆU THEO MÔ HÌNH REA TRONG DOANH NGHIỆP	259
6.1. KHÁI QUÁT VỀ CƠ SỞ DỮ LIỆU	259
6.1.1. Khái niệm về cơ sở dữ liệu	259
6.1.2. Phân loại cơ sở dữ liệu	261
6.1.3. Các đặc tính của cơ sở dữ liệu	264
6.2. TỔ CHỨC DỮ LIỆU TRONG CƠ SỞ DỮ LIỆU	265
6.2.1. Mô hình tổ chức kế toán truyền thống - thực hiện kế toán thủ công	265
6.2.2. Mô hình tổ chức theo tập tin thông thường theo từng hệ thống ứng dụng - xử lý bằng máy	266
6.2.3. Mô hình tổ chức theo hệ quản trị cơ sở dữ liệu	266

6.3. PHẦN MỀM KẾ TOÁN VÀ HỆ THỐNG HOẠCH ĐỊNH NGUỒN LỰC DOANH NGHIỆP	276
6.3.1. Phần mềm kế toán	276
6.3.2. Hệ thống hoạch định nguồn lực doanh nghiệp	278
6.4. CƠ SỞ DỮ LIỆU QUAN HỆ	285
6.4.1. Đặc điểm cơ sở dữ liệu quan hệ	285
6.4.2. Các ràng buộc trong mô hình quan hệ	287
6.5. QUÁ TRÌNH THIẾT KẾ CƠ SỞ DỮ LIỆU QUAN HỆ VÀ SƠ ĐỒ REA	290
6.5.1. Giai đoạn phân tích	290
6.5.2. Giai đoạn thiết kế cơ sở dữ liệu logic	297
6.5.3. Giai đoạn thiết kế cơ sở dữ liệu vật lý	303
Tóm tắt Chương 6	304
Câu hỏi và bài tập Chương 6	304
Tài liệu tham khảo Chương 6	318
Chương 7. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH DOANH THU	319
7.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CHU TRÌNH DOANH THU	319
7.2. QUY TRÌNH THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CHU TRÌNH DOANH THU	322
7.2.1. Hoạt động nhận và xử lý đơn đặt hàng	323
7.2.2. Hoạt động cung cấp hàng hóa, dịch vụ	326
7.2.3. Hoạt động lập hóa đơn bán hàng và theo dõi công nợ phải thu	327
7.2.4. Hoạt động thu tiền bán hàng	329
7.2.5. Các báo cáo trong chu trình doanh thu	331

7.3 CÁC NGUY CƠ ĐỐI VỚI THÔNG TIN CỦA CHU TRÌNH DOANH THU VÀ CÁC BIỆN PHÁP KIỂM SOÁT	332
Tóm tắt Chương 7	336
Câu hỏi và bài tập Chương 7	336
Tài liệu tham khảo Chương 7	345
Chương 8. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH MUA HÀNG	347
8.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CHU TRÌNH MUA HÀNG	347
8.2. QUY TRÌNH THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CHU TRÌNH MUA HÀNG	350
8.2.1. Xử lý yêu cầu và đặt hàng với nhà cung cấp	350
8.2.2. Nhận hàng và bảo quản hàng	357
8.2.3. Chấp nhận hóa đơn và theo dõi công nợ phải trả	361
8.2.4. Thanh toán công nợ cho nhà cung cấp	364
8.3. CÁC NGUY CƠ ĐỐI VỚI THÔNG TIN CỦA CHU TRÌNH MUA HÀNG VÀ CÁC BIỆN PHÁP KIỂM SOÁT	369
Tóm tắt Chương 8	374
Câu hỏi và bài tập Chương 8	374
Tài liệu tham khảo Chương 8	386
Chương 9. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH NHÂN SỰ VÀ TIỀN LƯƠNG	387
9.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CHU TRÌNH NHÂN SỰ VÀ TIỀN LƯƠNG	387
9.2. QUY TRÌNH THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CHU TRÌNH NHÂN SỰ VÀ TIỀN LƯƠNG	391

9.3. CÁC NGUYÊN CƠ ĐỐI VỚI THÔNG TIN CỦA CHU TRÌNH NHÂN SỰ - TIỀN LƯƠNG VÀ CÁC BIỆN PHÁP KIỂM SOÁT	403
Tóm tắt Chương 9	413
Câu hỏi và bài tập Chương 9	413
Tài liệu tham khảo Chương 9	422
Chương 10. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH SẢN XUẤT	423
10.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CHU TRÌNH SẢN XUẤT	423
10.1.1. Khái niệm chu trình sản xuất	423
10.1.2. Hoạt động của chu trình sản xuất	424
10.2. QUY TRÌNH THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CHU TRÌNH SẢN XUẤT	426
10.2.1. Thiết kế sản phẩm	426
10.2.2. Lập kế hoạch sản xuất	427
10.2.3. Thực hiện sản xuất	429
10.2.4. Tập hợp chi phí tính giá thành sản phẩm	430
10.3. NGUYÊN CƠ ĐỐI VỚI THÔNG TIN CỦA CHU TRÌNH SẢN XUẤT VÀ BIỆN PHÁP KIỂM SOÁT	432
Tóm tắt Chương 10	436
Câu hỏi và bài tập Chương 10	436
Tài liệu tham khảo Chương 10	443
Chương 11. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CÁC CHU TRÌNH KHÁC	445
11.1. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH TÀI SẢN CỐ ĐỊNH	445
11.1.1. Khái quát về chu trình tài sản cố định	445

11.1.2. Quy trình thông tin kế toán trong chu trình tài sản cố định	448
11.1.3. Các nguy cơ đối với thông tin của chu trình tài sản cố định và các biện pháp kiểm soát	453
11.2. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN - CHU TRÌNH TÀI CHÍNH	456
11.2.1. Khái quát chung về chu trình tài chính	456
11.2.2. Quy trình thông tin kế toán trong chu trình tài chính	456
11.2.3. Các nguy cơ đối với thông tin của chu trình tài chính và các biện pháp kiểm soát	458
11.3. HỆ THỐNG SỔ VÀ BÁO CÁO TRONG ĐIỀU KIỆN ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN	459
11.3.1. Khái quát chung về hệ thống sổ và báo cáo trong điều kiện ứng dụng công nghệ thông tin	459
11.3.2. Quy trình thông tin kế toán của hệ thống sổ và báo cáo trong điều kiện ứng dụng công nghệ thông tin	461
11.3.3 Các nguy cơ đối với thông tin của hệ thống sổ và báo cáo trong điều kiện ứng dụng công nghệ thông tin và các biện pháp kiểm soát	472
Tóm tắt Chương 11	474
Câu hỏi và bài tập Chương 11	475
Tài liệu tham khảo Chương 11	480
Chương 12. PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	481
12.1. KHÁI QUÁT VỀ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	481

12.2. CÁC GIAI ĐOẠN CỦA CHU KỲ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	483
12.2.1. Lập kế hoạch phát triển hệ thống thông tin kế toán	483
12.2.2. Phân tích hệ thống thông tin kế toán	485
12.2.3. Thiết kế hệ thống thông tin kế toán	492
12.2.4. Thực hiện phát triển hệ thống thông tin kế toán	494
12.2.5. Vận hành hệ thống thông tin kế toán	500
12.3. CÁC ĐỐI TƯỢNG THAM GIA PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	501
Tóm tắt Chương 12	503
Câu hỏi và bài tập Chương 12	503
Tài liệu tham khảo Chương 12	511

Giáo trình

HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

Địa chỉ: 207 Đường Giải Phóng, Quận Hai Bà Trưng, Hà Nội

Website: <http://nxb.neu.edu.vn>

E-mail: nxb@neu.edu.vn

Điện thoại: (84.024) 36 280 280 / Máy lẻ: 5722

Chịu trách nhiệm xuất bản:

TS. NGUYỄN ANH TÚ

Giám đốc Nhà xuất bản

Chịu trách nhiệm nội dung:

GS.TS. NGUYỄN THÀNH ĐỘ

Tổng biên tập

Biên tập:

TRỊNH THỊ QUYÊN

Chế bản:

CAO KHÁNH HUYỀN

Thiết kế bìa:

VƯƠNG NGUYỄN

Sửa bản in và đọc sách mẫu:

TRỊNH THỊ QUYÊN

In 300 cuốn, khổ 16x24cm tại Công ty TNHH In và Thương mại Hải Nam

Địa chỉ: Số 18, ngách 68/53/9 Quan Hoa, Cầu Giấy, Hà Nội.

Mã số ĐKXB: 656-2021/CXBIPH/4-54/ĐHKQTĐ và ISBN 978-604-946-989-3

Số Quyết định xuất bản: 117/QĐ-NXBĐHKQTĐ cấp ngày 26/3/2021

In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2021